

Название Северный Эпир

Термин «Северный Эпир» (греч. Вориос Ипирос) возник сравнительно недавно. Он был «навязан» в 1913 году, когда результатом преступной политики Великих Держав (Англии, Франции, Германии, России, Италии и Австро-Венгрии) стало разделение Эпира и передача его части Албании.

До вышеуказанных событий на протяжении тысячелетий Эпир был единым и нераздельным, начинаясь с Амвракийского залива (Превеза) и заканчиваясь рекой Енусос (Шкумбини), протекающей параллельно дороге Эгнатия. Столицей Эпира был древний город Никополи, находящийся рядом с современным городом Превеза. К северу от реки Енусос жили преимущественно представители иллирийской народности, но существовали также и греческие города, особенно на побережье Адриатического моря. Важнейшим греческим городом был город Эпидамн (современный Диррахио-Дуррес). В едином и нераздельном Эпире родилась греческая цивилизация, а также «выросла и возмужала» и сама Греция.

Частью единого и нераздельного Эпира всегда был неотделимый Северный Эпир (сегодняшнее название).

Также как и во всём Эпире, на территории Северного Эпира с древних времён существовала и чисто греческая культура. Известные древние греческие города развивались и процветали, в то время как религиозные, семейные, национальные традиции их жителей никак не отличались от традиций остальных греков. Это подтверждают также и многочисленные памятники древности, и целый ряд иностранных замечательных учёных, религиологов, археологов, историков, лингвистов, древних историков, географов и философов (Прокопий, VI в. до н.э., Скилак, VI в. до н.э., Экатэос, VI в. до н.э., Фукидид, V в. до н.э., Аристотель, IV в. до н.э., путешественник Дионисий, I в. до н.э., Страбон, I в. до н.э.). Таким образом, упоминание Северного Эпира связано с древней, греконаселённой местностью бывшего неразделимого Эпира, который с одной стороны постоянно освобождался от иноземного ига, а с другой «был подарен» Великими Державами созданному ими албанскому государству в 1913 году.

Северозепироты отреагировали на присоединение их к албанскому государству победоносной войной против албанцев. Они добились своей автономии. 4 (17) мая 1914 г. был подписан Керкирский протокол, признававший автономию Северного Эпира, религиозные, гражданские и политические права греков-эпиротов. К сожалению, их права были попораны после завершения Первой мировой

войны, а особенно после катастрофы в Малой Азии и с тех пор Керкирский протокол не соблюдается.

После завершения Второй Мировой войны греческое правительство на официальном уровне подняло вопрос об объединении Северного Эпира с Грецией на парижской мирной конференции. Этот вопрос был передан для решения министрам иностранных дел Великих Держав четырёх стран-победительниц и был включён в программу однодневных переговоров 03.08.1946 г. Согласно результату переговоров четырёх министров в Нью-Йорке (04.11.1946 – 12.12.1946) решение вопроса о Северном Эпире должно было оставаться неразрешённым до того момента, пока не разрешатся Австрийский и Германский вопросы. Австрийский вопрос решился в 1955 г., Германский – в 1990 г. Очередь за Грецией.

Η ονομασία Βόρειος Ήπειρος

Ο όρος «Βόρειος Ήπειρος» είναι μεταγενέστερος. Επιβλήθηκε βίαια και αυθαίρετα το 1913, όταν οι Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία, Ιταλία και Αυστροουγγαρία) διέπραξαν το μεγάλο έγκλημα του διαμελισμού της Ήπειρου και της αποσπάσεως απ' αυτήν της Βορείου Ήπειρου. Μέχρι τότε και πριν χιλιάδες χρόνια, η Ήπειρος ήταν ενιαία, μία και αδιαίρετη, που άρχιζε από τον Αμβρακικό Κόλπο (Πρέβεζα) και τελείωνε στον Γενούσιο (Σκούμπι) ποταμό, παράλληλα της Εγνατίας οδού, με πρωτεύουσα την Νικόπολη, αρχαία πόλη κοντά στην σημερινή Πρέβεζα. Πέρα από το Γενούσιο ήταν κυρίως τα Ιλλυρικά φύλα, χωρίς να λείπει και στην περιοχή αυτή ο Ελληνισμός, με Ελληνικές πόλεις, κυρίως στα παράλια της Αδριατικής και με πρωτεύουσα την Επίδαμνο, δηλαδή το σημερινό Δυρράχιο. Στην ενιαία Ήπειρο γεννήθηκε ο Ελληνικός πολιτισμός και σ' αυτήν ανδρώθηκε η Ελλάς. Αυτής της ενιαίας και αδιαίρετου Ήπειρου αποτελούσε, ανέκαθεν, αναπόσπαστο τμήμα η καλουμένη, σήμερα, Βόρειος Ήπειρος. Όπως, λοιπόν, σ' όλη την Ήπειρο, έτσι και στην περιοχή αυτή της Βορείου Ήπειρου, από αρχαιοτάτων χρόνων και πολύ προ Χριστού, υπήρχε ακραιφνής Ελληνισμός. Πόλεις αρχαίες και ονομαστές άκμαζαν εκεί και οι εκδηλώσεις των κατοίκων, θρησκευτικές, οικογενειακές, εθνικές κ.λ.π., δεν διέφεραν καθόλου από τις εκδηλώσεις των υπολοίπων Ελλήνων. Το αποδεικνύουν, άλλωστε, τα πολυάριθμα αρχαία μνημεία, και το επιβεβαιώνουν με θαυμασμό πολλοί ξένοι και σπουδαίοι επιστήμονες, αρχαιολόγοι, θρησκευτολόγοι, γλωσσολόγοι, ιστορικοί, καθώς και αρχαίοι ιστορικοί, γεωγράφοι και φιλόσοφοι (Προκόπιος 6ος π.Χ., Σκύλαξ 6ος π.Χ., Εκαταίος 6ος π.Χ., Θουκυδίδης 5ος π.Χ., Αριστοτέλης 4ος π.Χ., Διονύσιος περιηγητής 1ος π.Χ., Στράβων 1ος π.Χ. αιώνας). Αναφορά στη Βόρειο Ήπειρο σημαίνει συνεπώς λόγος για έναν αρχέγονο, ελληνοκατοικημένο χώρο της άλλοτε ενιαίας Ήπειρου, ο οποίος, ναί μεν ελευθερώθηκε επανειλημμένα από ξένους ζυγούς, «δωρήθηκε» όμως από τις Μεγάλες Δυνάμεις στο ιδρυθέν από αυτές αλβανικό κράτος το 1913. Οι Βορειοηπειρώτες αντέδρασαν στην ενσωμάτωσή τους στο αλβανικό κράτος με νικηφόρο κατά των Αλβανών πόλεμο. Κέρδισαν την Αυτονομία τους με το συνυπογραφέν από την αλβανική κυβέρνηση Πρωτόκολλο της Κερκύρας το 1914. Δυστυχώς όμως αυτό το δικαίωμα μετά τη λήξη του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου και ιδιαίτερα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή καταπατήθηκε και έκτοτε δεν εφαρμόζεται. Μετά τη λήξη του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, η ελληνική κυβέρνηση έθεσε επίσημα το ζήτημα της Ένωσης της Βορείου Ήπειρου με την Ελλάδα στη Διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων. Το θέμα παραπέμφθηκε στους Υπουργούς Εξωτερικών των τεσσάρων νικητριών Μεγάλων Δυνάμεων και καταγράφηκε (στις 03.08.1946) στην προς συζήτηση ημερήσια διάταξη. Σύμφωνα με τη σύσκεψη του Συμβουλίου των τεσσάρων υπουργών στη Νέα Υόρκη (από 04.11.46 έως 12.12.46) η απόφαση για το Βορειοηπειρωτικό παρέμεινε εκκρεμής για να εξετασθεί μετά τη λύση του Αυστριακού και του Γερμανικού ζητήματος. Το Αυστριακό λύθηκε το 1955 και το Γερμανικό το 1990. Απομένει στο ελληνικό κράτος να επανέλθει.